وەزارەتی دارایی و ئابووری

ژمارە : ٥٩٢٢ لە ٢٠٢٠/١١/٢٥

پاڵپشت بە ماددەی (١٢) لە پەیڕەوی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران ژمارە(٧)ی ساڵی ٢٠٢٠ کە بە نووسراویان ژمارە (٤٤٩٤) لە ٢٠٢٠/٧/٢٩ بە دەستمان گەیشتووە تایبەت بە سندوقی خانەنشینی فەرمانبەرانی حکومەت ئەم ڕێنمایەی خوارەوەمان دەرکرد:-

ڕێنمایی ژمارە (٢٤)ی ساڵی ٢٠٢٠

تایبەت بە سندوقی خانەنشینی

ماددە(١):- سندوقی خانەنشینی فەرمانبەران لەم بەشانەی خوارەوە پێکدێت :-

یەکەم:

١- کۆکردنەوەی راگیراوی خانەنشینی ، کە ئەم ئەرك و بەرپرسیارەتییەی خوارەوەی هەیە :

کۆکردنەوەی ڕاگیراوی خانەنشینی لە هەموو فەرمانگەکانی حکومەت وە دانانی نیشانە (رموز) ی تایبەتی بۆیان لەگەڵ ژمارەی تایبەت بۆ فەرمانبەرانی حکومەت بە گشتی وە تەرخان کردنی دۆسیەی تایبەت بۆیان وە مسۆگەرکردن و دابینکردنی هەموو زانیارییەکان بە مەبەستی پاراستنی سیستەمی کۆکردنەوەی زانیاری و دابەشکردن (نظام جمع البيانات و الاشتراكات) بەپێی پرۆگرام و سیستەمی کۆمپیوتەری .

٢- تۆمارکردنی هەموو زانیارییەکانی تایبەت بە فەرمانگەکانی حکومەت هەروەها زانیارییە کەسییەکان (شخصي) وە زانیارییەکانی کار و وەزیفەکان وە بەڕێوەبردنیان و تازەکردنەوەیان بە ورد و دروستی .

دووەم: بەشی داهات:-

١- دیاریکردنی ئەو بڕە پارانەی کە پێویستە وەربگیرێن لە فەرمانگە حکومییەکان وە دیاریکردنی هەر کەم و زیادییەك لەو بڕە پارانەی کە ئامادەنە بدرێتە سندوق وەکو بەژداری حکومەت بە ڕێژەی (١٢%) دوازدە لەسەد بۆ حسابی سندوق لەگەڵ ئەو بڕەپارانەی کە لە خانەنشین و فەرمانبەران وەردەگیرێت بە پێی یاسا وە ئەو بڕەپارانەی کە لە ئەنجامی وەبەرهێنان سندوق دەستی دەکەوێت وە بەخشین و ئەو هاوکارییانەی کە لەلایەن دەرەوە و ناوەوەی هەرێم بە رەزامەندی سەرۆکی ئەنجوومەنی وەزیران و وەزیری تایبەتمەند دەدرێن بە سندوق هەروەها بەخشینی ساڵانە لەلایەن وەزیری دارایی لە کاتی دروستبوونی قەیرانی دارایی وە هەروەها ئەو بڕە پارانەی لە ئەنجامی سزا لەلایەن سندوق وەردەگیرێن.

٢- دەرکردنی ئیشعاری پێویست بۆ ئەو بڕە پارانەی ئیستحقاق بوونە وە تۆمارکردن و وەرگرتنی ئەو بڕە پارانەی کە هاتووە بۆحیسابی سندوق وە ئەوەی وەرگیراوە.

٣- دەکرێت ئەم بەشە بەپێی پێویست لە یەك هۆبە یاخود دوو هۆبە پێك بێت .
أ-تۆمارکردنی فەرمانگەکان و فەرمانبەران
ب. بەڕێوەبردنی زانیاری و داتاکان دەربارەی فەرمانبەران و فەرمانگەکان
ج- وە دەکرێ ئەم دوو هۆبەیە بکرێ بە یەك هۆبە .

سێیەم/ دەکرێت هەردوو بەشی خاڵی یەکەم و دووەم لێك بدرێت وە بکرێت بە یەك بەش بە ناوی بەشی کۆکردنەوەی داهاتەکان وە بکرێت بە سێ هۆبە بە پێشنیاری ئەنجومەنی سندوق وە بەرەزامەندی وەزیری دارایی و ئابووری وە لە سێ هۆبەی خوارەوە پێك بهێندرێت:
١- کۆکردنەوەی ڕاگیراوی خانەنشینی .
٢- بەڕێوەبردنی داتا و زانیاریەکانی فەرمانگە و فەرمانبەران .
٣- تۆمارکردنی فەرمانگە و فەرمانبەران.

چوارەم: أ/ بەشی لێکۆلینەوە و پلان دانانی دارایی و وەبەرهێنان کە ئەم ئەرك و بەرپرسیارتیەیان هەیە:-
١-پێشنیارکردن و ئامادەکردنی پروگرامی تایبەت بە ئەرکەکانی سندوق وە ئامادەکردنی سیستەمی تایبەت بە جێبە جێ کردنی سیاسەت و بەرنامەکانی وە پێشکەش کردنی پێشنیار دەربارەی سیاسەتی دابینکردنی دڵنیایی کۆمەڵایەتی (التأمین الاجتماعی).
٢-ئامادەکردنی لێکۆلینەوە و پلانی پێویست بۆ بەرزکردنەوەی ئاستی شارەزایی و لێهاتووی سیستەمی کارگێری وە پەرەپێدانی وە هەروەها ئامادەکردن و ڕێکخستنی .
٣-کۆکردنەوەی ئامار و زانیاری دەربارەی کارەکانی سندوق و فەرمانبەرەکانی وە دیاریکردنی ئاستەکان لە رووی کارگێری و هونەری وە دانانی شێوە و چۆنیەتی کار و وەزیفەکانیان (اوصاف العمل الوضیفی) وە ئامادەکردنی راپۆرتی خولگەیی (الدوریه) دەربارەی هەلکەوتەی هێزی کار وە بەرنامەکانی ڕاهێنانی تایبەت بە بەرزکردنەوەی ئاستی لێهاتووی سیستەمی کارگێری .
٤-دەرچواندنی ڕێبەرێك بۆ کاروبارە سەرەکییەکان (دلیل المعاملات الرئیسیه) وە پێشنیارکردنی چارەسەری گونجاو بۆ ئاسانکردنی پیادەکردنی ئەو کاروبارانەوە چارەسەرکردنی هەموو ئەو کێشانەی کە ڕێگری لە کارەکان دەکەن وە ئامادەکردنی ئاماری زانیارییەکان بە شێوەی وەرزی و ساڵانە .
٥-ئامادە کردنی لێکۆلینەوە و توێژینەوە هەروەها هەرچی پێشنیار هەیە کە پەیوەندیدارە بە وەبەرهێنانی دارایی سندوق هەروەها هەموو هەلەکانی (الفرص) وەبەرهێنان هەروەها بەڕێوەبردن و بەدواداچوونی وەبەرهێنراوەکانی سندوق وە بە ئاراستە کردنی چالاکییەکانی پلانی وەبەرهێنان تایبەت بە سندوق.

ب/ دەکرێ ئەم بەشە لە م هۆبانەی خوارەوە پێك بێت:-
١-پلان و بەدواداچوون و ئامار
٢-لێکۆلینەوە و توێژینەوە.
٣-پلانی وەبەرهێنان .
٤-بەرێوەبردنی وەبەرهێنان و هەڵسەنگاندنی.

پێنجەم: أ/ بەشی کارو باری دارایی کە ئەم ئەرك و بەرپرسیارییەتیەی هەیە:-
١- جێبەجێ کردنی هەموو کاروباری دارایی و ژمێریارییەکان تایبەت بە کارەکانی سندوق وە پێشنیار کردن و ئامادەکردنی بوودجەی خەمڵێنراوی سندوق وە مووچەی خانەنشینان و پاداشتەکانیان
٢- کردنەوە و رێکخستنی تۆماری (السجلات)دارایی و ژمێریاری و کاروباری کۆگا و ئەنجامدانی مطابقاتی پێویست وە بەڕێوەبردنی ئەژماری چالاکییەکانی وەبەرهێنانی سندوق
٣- رێکخستنی کاروباری تایبەت بە سرینەوە و فرۆشتن و لەناو بردن و بە کرێدان و دیارییەکانی (الاهداء) تایبەت بە داهاتەکانی ناو سندوق (موجودات الصندوق) وە هەروەها ئەنجامدانی بەدواداچوون دەربارەی پێدان و بەخشین (المنح و التبرعات) کە پێشکەش دەکرێن لەلایەنی تر بەپێی یاسا.

ب/ ئەم بەشە لەم هۆبانەی خوارەوە پێکدێن:-
١- مووچە و کرێ (الرواتب و الاجور).
٢- بوودجە و تۆمارەکان.
٣- خەرجییەکان و سندوق و لێبرینەکان.
٤- ئەژمێری خانەنشینان و رێکخستنی چەکی پارە و ئەماناتی سندوق.
٥- کۆگا.

شەشەم: أ/ ووردبینی و پشکنینی ناوخۆیی کە ئەم ئەرک و بەرپرسیارتیانەیان هەیە:
١-چاودێری کردنی جێبەجێ بوونی یاساکان و بنەما دارایی و ژمێرییەکان وە چارەسەکردنی هەڵە ژمێریارییەکان و لادان لە یاسا وە وردبینی کردنی هەموو مافەکەوتە داراییەکان لە رووی یاسایی و دارایی و ژمێریاری پێش کردارەکانی خەرج کردن.
٢-پشت بەستن بە ئامرازە زانستییەکان لە چاودێری کردنی چالاکییەکانی سندوق لە رووی دارایی و ژمێریاری وە لە دواییدا بەرزکردنەوەی راپۆرتی پێویست لەسەر هەر زێدەرۆییەک و شکستیەکی ژمێریاری وە چۆنیەتی راستکردنەوەیان.
٣- پشکنینی دارایی و کارگێری لەسەر مولک و ماڵ و رەفتار و چالاکییەکانی سندوق وە چاودێری کردنی و جێبەجێ کردنی پلانی ساڵانەی بەشەکان وە بەدواداچوون و ئامادەکردنی راپۆرتی دیوانی چاودێری دارایی و چارەسەرکردنی تێبینیەکانی ناو راپۆرتەکە بە هەماهەنگی لەگەڵ بەشەکانی سندوق.

٤-وردبینی کردنی ئەو گرێبەستانەی کە کراون لەگەڵ لایەنی تر وە بەرزکردنەوەی راپۆرتی دەوری لە سەر کارەکانی سندوق وە چۆنیەتی گونجاندنی یان نە گونجاندنی لەگەڵ یاسا و رێنماییەکان.

٥-هاوئاهەنگی کردن لەگەڵ دیوانی چاودێری دارایی و ئابووری وە سوود وەرگرتن لە پلان و ئەزموونەکانیان لە بارەی چاودێری کردن و پشکنین وە چارەسەرکردنی گەندەڵی کارگێری.

ب/ ئەم بەشە دەکرێ لەم هۆبانەی خوارەوە پێک بێت:-

١- پلان و چاودێری کردن.

٢-چاودێری دەرەکی (الرقابة الميدانية).

٣-ووردبینی (التدقيق).

حەفتەم: أ/ تەکنەلۆجیای زانیاری.

ئەم ئەرک و بەرپرسیارەتییەی هەیە:-

١-بەڕێوەبردنی سیستەمی کار (نضام التشغيل) لە سندوقی بەڕێوەبردن و بەستنەوەی سیستەمی زانیارییە مەڵبەندییەکان.

٢-ئامادەکردن و بەڕێوەبردنی سیستەم و تۆڕەکانی گەیاندن وە پەرەپێدانی سیستەمە هونەرییەکانی گەیاندن و تەکنەلوجیای زانیاری وە دیزاین کردن وشیکردنەوەی سیستەمەکانی کار

٣-دەسپێکردن بە لێکۆلینەوەی ئیکتوارییەکان و وەبەکارهێنانی ئامێرەکانی کۆمپیوتەر بۆ کارەکانی سندوق بەپێی نوێترین سیستەمی تەکنەلۆجیا لەم بوارەدا .

٤-دەرچواندنی لیستی مووچەی خانەنشین کراوان وە جێبەجێ کردنی یاسا و بڕیارەکانی تایبەت بە خانەنشینی و هاوئاهەنگی کردن لەگەڵ لایەنە حکومییەکان دەربارەی ئاڵوگۆڕکردنی زانیارییەکان و بەپێی پێویستیەکانی کار و بەستنەوەی هەموو بەشەکان بە تۆڕی گەیاندن بە مەبەستی دابین کردنی هەموو زانیارییەکان دەربارەی خانەنشین کراوان.

ب/ ئەم بەشە دەکرێت لەم هۆبانەی خوارەوە پێک بێن:

١- خزمەتگوزاری تۆڕو پەرەپێدانی سیستەمە هونەرییەکان.

٢-دۆسیەی ئەلیکترونی و دانان (ادخال) و ئامادەکردنی زانیارییەکان.

٣-کردارەکانی گەیاندن و دانان و تەکنەلۆژیای زانیاری.

هەشتەم: أ/ بەشی یاسایی کە ئەم کارو بەرپرسیارەتییەی هەیە:

١- راوێژی یاسایی دەدات دەربارەی ئەو کێشانەی کە دەخرێتە بەردەستیان لە لایەن ئەنجومەنی کارگێری سندوق و بەرپرسی سندوق هەروەها سەرپەرشتی کردن و ئامادەکردن و گشتاندنی هەموو ئەو ئاسانکاریانەی کە پێویستە بۆ جێبەجێ کردنی یاساکانی تایبەت بە خانەنشینی و بەرزکردنەوەی پێشنیارەکانیان بە مەبەستی بەروە پێشبردن و پەرەپێدانی یاساکانی خانەنشینی

بەپێی بارودۆخی تازە و لە کاتی رووبەرووبونەوەی هەر کێشەیەکی یاسایی ، پاش رەزامەندی بەرپرسی صندوق (ی.بەرێوەبەری گشتی)، و هەروەها پێشنیارکردنی پارێزەرەکان (المحامین) پاش رەزامەندی بەرپرسی سندوق بو چوونە ناو داوا.

٢-رێکخستنی گرێبەستەکان و هەروەها گرێبەستی بەلێندەرایەتی ئەگەر هاتوو سندوق لایەنەک بوو لەو گرێبەستانە.

٣-نوێنەرایەتی کردنی سندوق لە دادگاکان و لایەنە پەیوەندیدارەکان وە بە دواداچوونی داواکان ، وە ئەنجام دانی پشکنین و لێکۆلینەوە دەربارەی ئەو کێشانەی کە بۆیا دەنێردرێت لەلایەن ئەنجومەنی کارگێری و بەرپرسی سندوق و هەروەها بە دواداچوونی لیژنەی لێکۆلینەوە و ووردبینی.

هەشتەم: ب/ ئەم بەشە دەکرێت لەم چەند هۆبەی خوارەوە پێک بێت:

١- داواکان و لێکۆلێنەوە.

٢-لێکۆلینەوەی یاسایی و راوێژکاری.

٣-گرێبەستەکان.

نۆیەم: أ/کاگێری و خۆیەتی / ئەم بەشە ئەو کار و بەرپرسیارەتیانەی هەیە:

١- جێبەجێ کردنی یاساکانی خزمەت و میلاک و خانەنشینی و بەرزەفت کردن.

٢- بەرێوەبردنی کاروباری فەرمانبەرانی سندوق وە رێکخستنی کارە کارگێریەکان وەکو بابەتی دامەزراندن پلە بەرزکردنەوە و سەرمووچەی ساڵانە وە خانەنشین کردنیان هەروەها مۆڵەت و ئامادەکردن و رێکخستنی میلاکیان.

٣-کردنەوەی تۆماری تایبەت بە میلاک و بەدواداچوون بۆ تازەکردنەوە ، هەروەها بەرێوەبردنی سیستەمی (داتا بەیس)ی فەرمانبەرانی سندوق وە دیاریکردنی مووچەکانیان و ئەو گۆرانکارییانەی بەسەریان دادێن.

٤- ئامادەکردن و رێکخستن و بەدواداچوونی تۆماری (السجلات)ی فەرمانبەران وە هەروەها رێکخستنی ناسنامەی فەرمانبەران و دۆسیەی کەسییان وە بەدواداچوونی هەر گۆرانکارییەک وە پاراستنی بەڵگەنامەکانی دۆسییەکان وە بە دواداچوونی دەوامی فەرمی.

٥- ئاگادارکردنەوەی هەموو بەشەکانی سندوق بەو یاساو رێنماییانەی کە لە سندوق و لایەنە باڵاکانی تر دەردەچێت تایبەت بەکارەکانی ئەو بەشە و دەرکردنی فەرمانە کارگێرییەکان بۆ رێکخستنی کاروباری فەرمانبەران.

٦- پێشکەش کردنی پێشنیارەکان و ئامادەکردنی پرۆگرام و خولەکانی راهێنان تایبەت بە پەرەپێدانی کارە کارگێرییەکان وە گەشەپێدانی توانا مرۆییەکان.

٧- ڕێکخستنی نووسراوەکان و سەرپەرشتی کردنی باڵەخانە و پێداویستیەکانی ناو باڵەخانە وە خزمەت گوزاری و چاککردنەوە و پاراستنی پاک و خاوێنی وە چاککردنەوەی ئوتومبێلەکانی سندوق وە ئاگاداربوون لە جووڵانەوەیان وە ڕێکخستنی گواستنەوەی فەرمانبەران وە کردنەوەی تۆماری تایبەت.

ب/ ئەم بەشە دەکرێت لەم چەند هۆبەی خوارەوەی پێک بهێنرێت.

١- کاروباری فەرمانبەران و خانەنشین کردنیان.

٢- خزمەتگوزاری .

٣- سکرتاریەتی ئەنجومەنی کارگێری.

٤- دەرچوو و هاتوو ئەرشیف.

٥- پەرەپێدان و ڕاهێنانی فەرمانبەران.

دەیەم: أ/ بەشی خستنە سەری خزمەت کە ئەم ئەرک و بەرپرسیارەتیەیان هەیە:

١- وەرگرتنی داواکاری خستنە سەرو زیادکردنی خزمەتی پێشووی فەرمانبەران ئەوانەی کە بەردەوامن لە خزمەت کە خانەنشین دەکرێن.

٢- ئەژمارکردنی ئەو ماوانەی کە یاسایان بۆ دەرچووە بە مەبەستی ئەژمارکردنیان وەک خزمەتی خانەنشینی بۆ سەر خزمەتی ئێستایان وە دەرکردنی بڕیاری پێویست پاش وەرگرتنی بڕی لێبڕینی خانەنشینی (التوقیفات التقاعدی) بەپێی یاسا،پاش دلنیا بوون لە هەبوونی مەرجی یاسایی بەپێی ڕێنمایەکانی ئەنجومەنی کارگێری سندوقی تایبەت بە کارەکانی ئەژمارکردنی خزمەتەکان وە ئەو بەڵگەنامانەی بۆ ئەو مەبەستە پێویستن.

ب/ دەکرێت ئەم بەشە لەم هۆبانەی خوارەوە پێک بێت:

١- ئەژمار کردنی خزمەتی مەدەنی و سەربازی.

٢- ئەژمارکردنی خزمەتی خانەنشینی .

٣- ئەژمارکردنی ماوەی دەرکراوان بەهۆکاری سیاسی (الفصل السیاسی).

ماددە(٢): داهاتی سندوق تەنها بۆ مەبەستی سندوق خەرج دەکرێت جگە لەو مەبەستانەی لە پەیڕەو دا هاتووە.

ماددە(٣): هەموو ژمێریاری سندوق دەکەوێتە ژێر ووردبینی وە چاودێری دارایی هەرێم.

ماددە(٤):وەزیری دارایی بۆی هەیە بەشەکان و هۆبەکان لابدات یان لێکیان بدات یان دابمەزرێنیت.

ماددە(٥): ئەم ڕێنماییە جێبەجێ دەکرێت لە ڕۆژی دەرچوونی لە ڕۆژنامەی (وەقایعی کوردستان) بڵاودەکرێتەوە.

ئاوات جەناب نوری

وەزیری دارایی و ئابووری